

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

[Sefer Melakhim]

[Sefer Melakhim]

Shelomoh ben Yitshak

5565 [1804/1805]

בי

[urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9706](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9706)

יב (א) בן־שבע שנים יהואש
 במלכו : (ב) בשנת שבע
 ליהוא מלך יהואש וארבעים
 שנה מלך בירושלם וישם אמו
 צביה מבאר שבע : (ג) ויעש

יב (א) זיבען יאהר וואר יהואש
 אלט , אלס ער קעניג ווארד .
 (ב) אים זיבענטען רעגירונגסיאהר
 יהואש קאם ער צור רעגירונג , אונד
 רעגירטע פֿירציג יאהרע אין ירושלים .
 זיינע מוטטער הייס צביה , אונד וואר
 אויס באר שבע . (ג) והואש מהאט ,

יהואש ר ש י

יב (ג) כל ימיו אשר הורהו יהודע .
 חבל משמת יהודע אזו בלו שרי
 יהודה להשתחות למלך ועשאוהו חלום
 אמרו לו הנכנס לבית קדשי הקדשים
 שעה אחת מסוכן למוות ואתה נחבת
 צו שם שנים כדאי אתה לסיות חלום אזו
 שמע המלך איה (בדברי הימי' כ"ד י"ז) :
 (ה) כסף עובר אי' כסף נפשו' ערכו .
 שני כספים יס' כאן כסף עובר הוא כסף
 השקלים שבכל שנה הנאמר בו . (שמות
 ו' י"ג וי"ד) . כל העובר על הפקודים
 ואיש שיתנדב ערך נפשות האומו' ערפי
 עלי : כל כסף אשר יעלה וגו' . כגון

האומר שרי עלי ונגה לדק סבי' : (ו)
 יקחו להם הכהנים . יהיה שלהם וסם
 יקבלו עליהם לחזק את דק הבית
 משלם : מאת מפרו . מאת מכירו הרגיל
 חללו : דק . בקיעה וסדק החומה .
 (ח) ועתה א תקחו כסף עוד ואל תקחו
 הבית משלם : כי לדק הבית תתנוכו .
 חס יפחות יפחות וחס יותר יותר :
 ונימין צבא חיש . ונימין ביאת האגסים :
 חלל המזבח בעזרה : שומרי הסף . סיפי
 העזרה הממונים על מפתחות העזרה
 שהרי תרגמו יונתן אמרכלי' והאמרכלי'
 שבנה היו לשבע' שערי העזר' בתוספת'
 דשקלים

מ כ ל ל י ו פ י

יא (ב) בהדר המטות , חסר , וענינו וסתי יהואש
 לברי , הם הכהנים , וע' ד' להשא' לקראו כן
 ועתודים זמלת לברו בגדעה ממנה מ' ספרים :
 הפרס טיול לבין ירא מנה ק' כי שיהם נפת'
 משמרת , פ' מבא' השבת והיו צמקו משמרת :
 שהוא שער מזרחי שם היו עמאים פורשים
 גאים יסת' שלא יסוקו דעתם : (ח) השדרהו ,
 שם כלל זר' חנינים : השלטים , חנינים : (יב)
 ס' : ימי העלך , ת' אינללח מלכא : (יג) הרצין העס ,
 העס , או הוא כמו הפוך קול העס הרצין או יהי'
 קול העס והכו' מקום ג' ס' הרצין , ופי' קול
 עמא פ' שהיו מרקדים ומטפחים כמ"ג ויכו כף :
 כטיו הוא ספסל שיוצב' בו הגדולים : (יד) קשר קשר ,
 אתה אל מנית לשדרות , ר' ל' הוציאו אותה
 והשומרי' את המלך כדוגלח תמלט : (יז) ויכרת
 ויהיו ל' וס' והעס שיהיו לעם גלה' , וחס' כ' כרת
 כרת ברית המלך וכן העס :

יא (ב) בהדר המטות , חסר , וענינו וסתי יהואש
 לברי , הם הכהנים , וע' ד' להשא' לקראו כן
 ועתודים זמלת לברו בגדעה ממנה מ' ספרים :
 הפרס טיול לבין ירא מנה ק' כי שיהם נפת'
 משמרת , פ' מבא' השבת והיו צמקו משמרת :
 שהוא שער מזרחי שם היו עמאים פורשים
 גאים יסת' שלא יסוקו דעתם : (ח) השדרהו ,
 שם כלל זר' חנינים : השלטים , חנינים : (יב)
 ס' : ימי העלך , ת' אינללח מלכא : (יג) הרצין העס ,
 העס , או הוא כמו הפוך קול העס הרצין או יהי'
 קול העס והכו' מקום ג' ס' הרצין , ופי' קול
 עמא פ' שהיו מרקדים ומטפחים כמ"ג ויכו כף :
 כטיו הוא ספסל שיוצב' בו הגדולים : (יד) קשר קשר ,
 אתה אל מנית לשדרות , ר' ל' הוציאו אותה
 והשומרי' את המלך כדוגלח תמלט : (יז) ויכרת
 ויהיו ל' וס' והעס שיהיו לעם גלה' , וחס' כ' כרת
 כרת ברית המלך וכן העס :

יהואש הַיְשׁוּבָה בְּעֵינַי יְהוָה כָּל־
 יָמָיו אִשֶׁר הוֹרֶהוּ יְהוּדָה הַבְּהֵן :
 (ג) רַק הַבְּמוֹת לֹא סָרַג עוֹד
 הָעַם מְזוֹבְחִים וּמִקְטָרִים בַּבְּמוֹת :
 (ה) וַיֹּאמֶר יְהוָאֵשׁ אֶל־הַכֹּהֲנִים
 כָּל כֶּסֶף הַקִּדְשִׁים אֲשֶׁר יוֹבֵא
 בַּיַּת־יְהוָה בְּכֶסֶף עוֹבֵר אִישׁ כֶּסֶף
 גַּפְשׁוֹת עֲרֹכּוּ כָּל־כֶּסֶף אֲשֶׁר
 יַעֲלֶה עַל לִבֵּי אִישׁ לְהָבִיא בַּיַּת

וואס דעם עוויגען וואהל געפעללט ,
 זא לאנגע ער פאם פריסטער גהוידע
 בעלעהרט וואורדע : (ה) גור דיא
 העהען וואורדען נישט אפגעשאפט ,
 אונדראו פאלק אפפערטע אונד ריי
 בערטע נאך אויף העהען : (ה) יהואש
 שפראך צו דען פריסטערן : אללע
 געהייליגטען געלדער , דיא אינדען
 טעמפעל געבראכט ווערדען , קאפפ
 געלדער זאוואהל , אלס שאצונגס
 געלדער , זויא אויך דאוועניגע , וואס
 יעדער פרייווילליג דעם הויזע גאטטעם
 פערעהרען

ב א ו ר

אונד ה' ריק , וחסד שיעשהו מקדשי החן ,
 ואמר לכהנים שיקננו כל כסף המובא בית
 ה' , וגם הכריז על השקלים שיביאו אותם ,
 כמו שאומר בדברי הימים ויתנו קול ביהודה
 ובירושלים להביא בית ה' משאת משה עבד
 האלהים , ומשאת משה הוא כסף שקלים ,
 קוראו משאת על שם כי תשא את ראש בני
 ישראל (שמות ל"ב) , ושלשה כספים זכר
 הנה , כסף עובר , הוא מחנית השקל ,
 כמו שאמר (שם ל"ג) כל העובר על
 הפקודים , איש כסף גפשו ערכו , הוא
 האומר ערכי עלי או ערך פלוני עלי , כל
 כסף וגו' , הוא המתנדב לבדק הבית , וכן
 תרגם יונתן הפסוק : כסף תקליא דעבר על
 מנין גבריא , כסף פורקן נפשתא , דמיתן
 גבר פורקן נפשיה , אף כל כסף דמתנדב גבר
 בלביה , ואם תאמר כיון שגמרו השקלים לבדק
 הבית , ממה היו להם התמידים באותה שנה ,
 שהיו לוקחין אותן בכל שנה מתרומ' השקלים ?
 נראה כי נתרשלו מלהבוא אותה תרומה אותן
 השנים שמלכה עתליהו , והיה לבס ועבודתם
 לבעלים ולא לבית ה' , ולא היו מעלים עולות
 תמיד , כמו שאומר בדברי הימים ויהיו מעלים
 עולות תמיד בבית ה' כל ימי יהוידע , נראה
 כי קודם לכן לא היו מעלים תמיד , ומכאן זה
 הוכרך יהואש להסורם ולהעביר קול ולהביא
 משאת ה' , והטובים שבהם שנו אל ה' בכל
 לבם

יב (ג) כל ימיו וגו' : לא כל ימיו , כי
 אחרי מות יהודע עשה הרע בעיני ה'
 כמו שכתוב בדברי הימים (ב' כ"ד י"ז) ,
 לא פירוש כל הימים אשר הורה יהודע הכהן ,
 כלומר כל זמן שהודע היה חי , וכן כתיב
 בדברי הימים (שם ב') כל ימי יהודע הכהן
 (רד"ק) , וכן מתורגם אשכנזית : אבל לדעת
 מסדר הטעמים , שהפריד מלת ימיו באתנח ,
 יהיה באור המקרא , שהואש מלך יהודה עשה
 הטוב והישר בעיני ה' כל ימי חייו , לפי
 שהיודע הכהן הורה אותו , והדריכו בדרך
 ישר : (ח) כל כסף הקדשים וגו' : אומר
 בדברי הימים והי אשרי כן היה עם לב יואש
 לתרש את בית ה' , כי היה כריך חזק , כי שם
 אומר הטעם , כי עתליהו המרשעת ובניה
 פרטו את בית האלהים , לפיכך היה כריך
 חזק , כי לולי זה היה עדיין קיים הבנין ,
 כי מיום שנבנה הבית , עד שבדקו יואש לא
 היה אלא מלא וממשים וממש שנה , ובנין חזק
 כאותו בנין היה עומד יותר ויותר , לולי
 שפרכוהו עתליהו ובניה , הם שהיו לה מאיש
 אחר , ולפי שעשו בו פריעות , שם יואש על
 לבו לתקנם , והיה כריך לקנן קדשי ישראל ,
 שיקדישו שקלים או קדשי נדבות , והקדשות
 שהיו בבית ה' , אומר בדברי הימים כי בני
 עתליהו עשו אותם לבעלים הרוב , ומה שנשאר
 לא רצה יהואש להוציאו מבנין , כדי שלא ישאר

יהוה : (ו) יקחו להם הכהנים
 איש מאת מכרו והם יחזקו את
 בֶּדֶק הַבַּיִת לְכָל אֲשֶׁר יִמְצָא שָׁם
 בֶּדֶק : (ז) ויהי בשנת עשרים
 ושלוש שנה למלך יהואש לא
 חזקו הכהנים את בֶּדֶק הַבַּיִת :
 (ח) ויקרא המלך יהואש
 ליהוידע הכהן ולכהנים ויאמר
 אליהם מהויע אינכם מחזקים
 את בֶּדֶק הַבַּיִת וְעַתָּה אֵי-תַקְחוּ
 כֶּסֶף מֵאֵת מְבַרְיֵכֶם כִּי לְבֶדֶק
 הַבַּיִת תִּתְּנוּ : (ט) ויארו
 הכהנים לבלתי קחת כסף מאת
 העם ולבלתי חזק את בֶּדֶק
 הַבַּיִת : (י) ויקח יהוידע הכהן
 ארון אחד ויקב חר בדלתו ויתן
 אתו אצל המזבח בימין בכא
 איש בית יהוה ונתנה שמר
 הכהנים שמרי הפך את כל
 הַכֶּסֶף הַמּוֹבָא בֵּית יְהוָה :
 (יא) וירי

פֶּרַע הָרַעַן ווילל , (ו) זאללען דיא
 פריסטער , יעדער פֶּאָן זיינען בעקאננט
 טען , און ויך נעהמען , אונד דאָפֿט
 זאללעם שאַדהאַפֿטע אַם טעמפעל אויס
 בעססערן , וואָ ניר עמוואַס שאַדהאַפֿט
 טעסגעפֿונדען ווירד . (ז) אבער אים
 דרייא אונד צשאַנצונגסטען יאהר דעס
 קעניגס יהואש האַטטען דיא פריסטער
 דען בויאפֿעלליגען טעמפעל נאָך ניכט
 אויסגעבעססערט ; (ח) דאָהער לים
 דער קעניגדען פריסטער יהוידע אונד
 דיא איברונגען פריסטער רופֿען , אונד
 שפראך צו איהנען : ווארום בעססערט
 איהר דאָן שאַדהאַפֿטע אַם טעמפעל
 ניכט אויס ? איהר זאללט פֶּאָרטאָן קיין
 געלד מעהר פֶּאָן אייערן בעקאננטען און
 אייך נעהמען , זאָנדערן עס גלייך צור
 אויסבעססרונג דעס טעמפעלס פֶּער
 ווענדען . (ט) נון וואָר דער וויללעדער
 פריסטער , וועדער געלד פֶּאָן דעם
 פֶּאַלקע צו נעהמען , נאָך דיא אויס
 בעססרונג דעס טעמפעלס צו בעזאָרגען .
 (י) דאָהער נאָהם דער פריסטער
 יהוידע איינע לאַדע , מאַכטע איין לאָך
 אין דערען דעקעל , אונד שטעללטע ויא
 נעבען דען זאלטאָר , צור רעכטען זייטע
 דעם אינגאָנגס אין דען טעמפעל ; דיא
 יעניגען פריסטער , דיא דיא טהיהוואַכע
 האַטטען , מוסטען נון זאללעם געבראַכט
 טע געלד אין דיא לאַדע ווערפֿען
 (יא) וואָן

ב א ר

כאזי בעיניהם שלא יקחו את הכסף , ולא
 יקח עליהם לחוק את בֶּדֶק הַבַּיִת . (רלב"ג) .
 (י) ארון אחד . ארוכא חד . (הכסדי) .
 הכה : לדעתו מלת אחד תואר לארץ , ונא
 משקל סמוך במקום כפרד , כמו אלהי מקרוב
 (ירמיהו כ"ג) גומוז . ועל פי זה מתורגם
 אשכנזית

לגם , והביאומה שהיו חייבין מהשנים שעברו ,
 והספיק לזה ולזה . (רד"ק) . (ו) מאת
 מכרו . רוכה לאמר מאת מירדעו . (רלב"ג) .
 (ט) ויאחו הכהנים וגו' . רוכה לאמר ,
 שהם לא רצו לקבל עליהם חזק בֶּדֶק הַבַּיִת ,
 ויקבלו על זה הכסף מאת מכריהם , אך היה

(יא) ויהי כראתם פירר רב הכסף
 בארון ויעל ספר המלך והכהן
 הגדול ויצרו וימנו את הכסף
 הנמצא בית יהוה: (יב) ונתנו
 את הכסף המתכן על יד עשי
 המלאכה פקדים בית יהוה
 ויוציאוהו להרשי העין ולבנים
 העשים בית יהוה: (יג) ולגדרים
 ולהצבי האבן ולקנות עצים
 ואבני מחצב לחזק את פרק
 בית יהוה ולכל אשר יצא על
 הבית לחזקה: (יד) אך לא
 יעשה בית יהוה ספורת כסף
 כימרות מזרקות הצצרות כל
 כלי

(יא) וואן זיא מערקטען , דאס פיל
 געלד אין דער לאדע טאר , זאקאמען
 דער זעקרעטער דעם קעניגס אונד דער
 אבער פריסטער , זעהלטען דאז פאר
 געפונדנע געלד , באנדען עם (אין
 בייטעלן) איין , (יב) איבערגאבען
 דיזעם איינגעזעהלטע געלד דען גע-
 שעפטספערזואלטערן , דיאדיא אויפ-
 זיכט איבער דען טעמפעל האטטען ,
 אונד דיזע בעזאהלטען דאמיט דיא אים
 טעמפעל ארבייטענדען ציממערלייטע ,
 בויאלייטע , (יג) מוידער אונד שטיינ-
 חויער , קויפטען אויך דאפיר האלץ אונד
 געהויענע שטיינע צור אויסבעסערונג
 דעם טעמפעלס , אונד וואנדטען עם
 איבערהויפט צו אללעם אן , וואס צור
 ערהאלטונג דעם טעמפעלס נעטהיג
 וואר . (יד) אבער דיא זילבערנען
 שאאלען , פואלטער , בעקען , טראם-
 פעטען אונד אנדערע גאלדנע אונד
 זילבערנע

מלכים ב יב

באור

אשכנזית . (יא) ויצורו וימנו . היו משימים
 את הכסף בצורות , והיו מונים . (מדברי
 רלב"ג) . (יב) הכסף המתוכן . רובה
 לאמר , הכסף הנמנה , מעטין מתכונת
 הלכנים (שמות ה' ס') . (רלב"ג) .
 (יג) ולגודרים . הצוטים קירות האבנים .
 (דד"ק) . (יד) אך לא יעשה וגו' .
 ונדברי הימים אמור ויעשו כלים לבית ה' כל
 שרת , ורבותינו ז"ל הקשו אלו הכסוקים ,
 ותירו : כאן שנבו והותירו , כאן שנבו ולא
 הותירו , וזה שאמר וככלותם הביאו לפני
 המלך ויהודע , כי לפני כלות המלאכה לא
 היו עושים כלים , כמו שאמר הנה כי לעושי
 המלאכה יתכוו , שעדיין לא נעשת המלאכה ,
 אך כאשר נעשתה המלאכה , כמו שאמר שם
 ויעמדו בית אלהים על מתכונתו וגו' ,
 וככלותם
 (יד) ספות כסף וזמורות .

רשי

דסקלי: (יא) ויהי מנו' איום (תמיד)
 כראותם כי רב הכסף ויעל סופר המלך
 וגו': (יב) ונתנו את הכסף המתוכן .
 היו נותנין אותו הכסף המנוי לאחר
 שהוציאוהו מן הארון ושקלוהו ומנאוהו
 היו נותנין אותו ע"י הגזברין הממונים
 על עושי המלאכה : המתוכן . לשון
 מניין כמו ותוכן לבנים תתנו (שמות ה'
 י"ח) : המופקדי' . הממוני' : ויוציאוהו .
 לשון הוצאה לשבו' חרשי העץ : ולבני' .
 הם אמרכלין חרשי האבן שהצריכה
 עושים על פיהם ראשי האומנות :
 (יג) ולגודרים . צוני החומה תלמידו
 האמרכלין : ולחונצי האבן . מן ההר :
 והס כלי

שיר

כָּלִי זָהָב וְכָלִי כֶּהָף מִן־הַכֶּסֶף
 הַמִּזְבֵּחַ בֵּית־יְהוָה : (טו) כִּי־
 לַעֲשֵׂי הַמֶּלֶךְ אֲכָה יִתְּנֶהוּ וְחִזְקוֹ בּוֹ
 אֶת־בֵּית־יְהוָה : (טז) וְלֹא יִחְשְׁבוּ
 אֶת־הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יִתְּנוּ אֶת־
 הַכֶּסֶף עַל־יָדָם לַחֵת לַעֲשֵׂי
 הַמֶּלֶךְ אֲכָה כִּי בַּיַמִּינָה הֵם עֹשִׂים :
 (יז) כֶּסֶף אֲשֶׁם וְכֶסֶף חֲטָאוֹת
 לֹא יוֹבֵא בֵּית יְהוָה לְכַהֲנִים יְהוּ :
 (יח) אִזְ יַעֲלֶה חֲזָאֵל מֶלֶךְ אֲרָם
 וַיִּלְחֶם עִרְזַיִת וַיִּלְכְּדָהּ וַיִּשֶׂם
 חֲזָאֵל פָּנָיו לְעֵלוֹת עַל־יְרוּשָׁלַם :
 (יט) וַיִּקַּח יְהוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יְהוּדָה
 אֶת־כָּל־הַקְּדָשִׁים אֲשֶׁר הִקְדִּישׁוּ
 יְהוֹשָׁפָט

רש"י

סיר : (טז) ולא יחשבו את האנשים •
 לא היו אמרכלין באין לחשבון עם
 האנשים הגזברין אשר יתנו האמרכלין
 את הכסף תמיד על ידם לתתו לעושי
 המלאכה לפי שלא היו חשודין בעיניהם
 כי באמונה הם עושים : (יז) כסף חטם
 וכסף הטאות • הופריש מעות לחטאתו
 ולאשמו ולקח את הצדקה ונתתו מן
 המעות לא יוצא בית ה' לבדק הבית
 לכהנים יהיה והם לוקחין מהם עולת
 קיץ למוצאי הבשר לעולה והעורף שלהם
 כך שנינו בתמורה זה מדרש דר' יסודע
 הכהן כל הבא ממותר הטאת וממותר
 חטם ולקח בהן עולות : (יח) אז יעלה
 חזאל • אחר מות יהוידע ועשה יואש את

זילכערנע גערעטהע ווארדען ניכט פֿאַן
 דיועם איינגעגאַנגען געלד פֿערפֿער-
 טיגט, (טו) זאָנדערן עם וואָרד נור דען
 געשעפֿטספֿערוואָל טערן געגעבען,
 וועלכע דאַמיט דען טעמפּעל אויס-
 בעססערטען. (טז) דיוען מעננערן,
 דורך וועלכע דאָן געלד דען אַרבייטס-
 לייטען אויסגעצאָהלט וואָרדען, פֿאַר-
 דערטע מאָן קיינע רעכנונג אַב, ווייל זיא
 אַלס רעדליכע מעננער בעקאָננט
 וואָרען. (יז) דאָן געלד פֿאַן שולד-אונד
 זינדאָפֿפֿערן וואָרדען ניכט אין דען
 טעמפּעל געבראַכט, זאָנדערן עם
 געהערטע דען פּריסטערן. (יח) אום
 דיוע צייט צאָג חזאל, קעניג פֿאַן אַרם,
 געגען גח, בעקריגטע אונד עראָבערטע
 עם; אונד נון וואָנדטע ער זיך, געגען
 ירושלים היגויף צו ציהען. (יט) אַבער
 יהואש, קעניג פֿאַן יהודה, נאָהם
 אַללעם, וואָס זיינע פֿאַרפֿאַהרען, דיא
 יידישען

באור

וככלות עשו הכותר כלי שרת • (רד"ק) •
 מזמרה • הם כלי זמר • (רלב"ג) • וכן
 מתורגם אשכנזית • מזרקות • בליכס
 (באססינס) בלע"ז • (הכ"ל), והוא
 (בעקען) בלשון אשכנז • (יח) אז
 יעלה חזאל וגו' • הנה זאת המלחמה
 היא זולת המלחמה, הכוזרת בספר דברי
 הימים, כי זאת המלחמה לא עלה לירושלים,
 זמלחמה הכוזרת שם בא א יהודה וירושלים •
 וידמה, שבתחלת הענין, כשעשה יואש הרע
 בעיני ה', אחרי מות יהוידע הכהן, היתה
 זאת המלחמה, והמלחמה, הכוזרת בספר
 דברי הימים, היתה לתקופת השנה אחר
 שהרג זכריה בן יהוידע, ואמר שם, כי אז
 עזבוהו מיל ארס במחלואי רבים, ואז התקשרו
 עליו עבדיו, והכוהו על מטתו ומת • (מדברי
 רלב"ג) • (יט) ויעל מעל ירושלים •
 כלומר עָלָמו

יודישען קעניגע, יהושפט, יהורם אונד
 אחזיהו געהייליגט האטטען, וויא אויך
 וואס ער געהייליגט האטטע נעכסט
 אללעם גאלדע, דאז זיך אין דען שעצען
 דעם טעמפעלס אונד דעם פאללאסטעס
 בעפאנד, אונד שיקטע דיועם אללעם
 דעם חואל, קעניג פאן ארם, ווארויף
 דיוער זיך פאן ירושלים ענטפערנטע.
 (כ) דיא איבריגע געשיכטע וואש אונד
 ווינער טהאטען פינדעט מאן אין דען
 יאהרביכערן דער קעניגע ישראל'ס.
 (כא) זיינע בעדיהנטען עמפערטען זיך,
 שטיפטטען איינע פערשווערונג, אונד
 ערשלוגען איהן צו בית מלא, דאז
 אויף דער שטראסע נאך סלא ליגט.
 (כב) יוזכר, זאהן שמעת, אונד
 יחזקאל, זאהן שמר, ווארען דיא
 בעדיהנטען, דיא איהן ערשלוגען. מאן
 בעגדוב איהן ביא זיינען פעטערן, אין
 דער שטאדט רוד'ס, אונד זיין זאהן
 אמציה פאלגטע איהם אין דער רעגירונג.
 יג (א) אים

באור

כלומר כמעט מלעית ירושלים. (מדברי
 רד"ק). (כא) בית מלא הכה היה שם
 מושב על מנתו, מפני הכוח שהכוהן סיל
 ארם. (מדברי רלב"ג). (כב) בעיר דוד.
 ובדברי הימים (ז' כ"ד כ"ה) ולא קברוהו
 בקברות המלכים, כי שרי יהודה, שחזקו
 את ידו, ופזרו לעשות הרעות שעשה, משו
 במלחמה, כמו שאומר שם, והכירו העם, כי
 מאת ה' היה כל זה, שלקח נקמה מן השמים
 ומן יואש, על הרעות שעשו, לעבוד עבודה
 זרה ולהרוג זכריה, ולפיכך עשו לו העם זה
 הכניון, ולא נתנוהו, שיקברוהו בקברות
 המלכים. (רד"ק).
 יג (א) בשנת

יהושפט יהורם זאחזיהו אכתיו
 מלכי יהודה ואת קדשו ואת
 כל הזהב הנמצא באצרות בית
 יהודה ובית המלך וישלח לחזאל
 מלך ארם ועל מעל ירושלים:
 (כ) ויתר דברי יואש וכל אשר
 עשה הלויהם כתובים על
 ספר דברי הימים למלכי יהודה:
 (כא) ויקמו עבדיו ויקשרו קשר
 ויבאו את יואש בית מלא הירד
 סלא: (כב) ויזכר בן שמעת
 ויהוזבד בן שמר עבדיו הבהו
 ויביתו ויקברו אתו עם אבתיו
 בעיר דוד וימלך אמציה בנו
 תחתיו:
 יג (א) בשנת

רש"י

עצמו אלוה: (כא) בית גולא. באומא
 מקום: מלא שם מקום: סלא שם
 מקום: (כב) ויזכר בן שמעת ויהוזבד
 בן שמר. כהוב (בדברי הימים ז' כ"ד
 כ"ו) שמעת העמונית ויהוזבד בן שמרי'
 המואבית ולמה פירשו הפסוק ללמדך
 שגפרע ממוה הקצ"ה ע"ו חגסים כיוצא
 בו יבאו עמונים ומואבים כפויי טובה
 שפפו בטובתו של הצדקה חגיגו שעשה
 ללוט שנלחם עם המלכים להגילו וסם
 שזרו את בלעם לקלל את בניו ויפרע
 מיואש שכפה בטובתו של יהודע וסרג
 את זכריהו בנו כמו שפורש (בדברי הימים ז' כ"ד כ"ו) ומדרש זה בספרי:
 יג (ה) ויתן